

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

12 martie 2020*

„Trimitere preliminară – Protecția consumatorilor – Directiva 2011/83/UE – Domeniu de aplicare – Contract de prestări de servicii – Articolul 2 punctul 6 – Contract de prestare a unor servicii de transport de pasageri – Articolul 3 alineatul (3) litera (k) – Carduri care conferă dreptul de a beneficia de reduceri de preț la încheierea ulterioară de contracte de transport de pasageri – Vânzare online a unor astfel de carduri fără informarea consumatorului cu privire la dreptul de retragere”

În cauza C-583/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Regional Superior din Frankfurt am Main, Germania), prin decizia din 13 septembrie 2018, primită de Curte la 20 septembrie 2018, în procedura

Verbraucherzentrale Berlin eV

împotriva

DB Vertrieb GmbH,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul D. Šváby, îndeplinind funcția de președinte de cameră, doamna K. Jürimäe și domnul N. Piçarra (raportor), judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: doamna M. Krausenböck, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 24 octombrie 2019,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Verbraucherzentrale Berlin eV, de J. Hennig și de J. Christ, Rechtsanwälte;
- pentru DB Vertrieb GmbH, de B. Bräutigam, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek, de J. Vláčil și de S. Šindelková, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de B.-R. Killmann și de C. Valero, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 punctul 6 și a articolului 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO 2011, L 304, p. 64).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Verbraucherzentrale Berlin eV, pe de o parte, și DB Vertrieb GmbH, pe de altă parte, în legătură cu condițiile de comercializare online a unui card care conferă titularului său dreptul de a beneficia de reduceri de preț la cumpărarea ulterioară a unor titluri de transport de pasageri.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (27) și (49) ale Directivei 2011/83 au următorul cuprins:
„(27) Serviciile de transport se referă la transportul de pasageri și la transportul de bunuri. Transportul de pasageri ar trebui să fie exclus din domeniul de aplicare al prezentei directive, întrucât face deja obiectul altor acte legislative ale Uniunii, sau, în cazul transportului public sau al taxiurilor, al reglementării la nivel național. Cu toate acestea, dispozițiile prezentei directive referitoare la protecția consumatorilor împotriva taxelor excesive percepute pentru utilizarea mijloacelor de plată sau împotriva costurilor ascunse ar trebui să se aplice și la contractele de transport de pasageri. În ceea ce privește transportul de bunuri și închirierea de autoturisme, care constituie servicii, consumatorii ar trebui să beneficieze de protecția oferită de prezenta directivă, cu excepția dreptului de retragere.
[...]
(49) Ar trebui să existe anumite excepții de la dreptul de retragere, atât în cazul contractelor la distanță, cât și al celor negociate în afara spațiilor comerciale [...]. Acordarea unui drept de retragere consumatorului ar putea [...] să fie inadecvată în cazul anumitor servicii în situația în care încheierea contractului implică rezervarea unor capacități pe care, în cazul exercitării dreptului de retragere, comerciantul poate să nu fie în măsură să le exploateze. [...]”

- 4 Potrivit articolului 1 din această directivă:

„Obiectivul prezentei directive este acela ca, prin atingerea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor, să contribuie la buna funcționare a pieței interne prin mărirea gradului de similitudine dintre anumite aspecte ale actelor cu putere de lege și ale actelor administrative ale statelor membre privind contractele încheiate între consumatori și comercianți.”

- 5 Articolul 2 din directiva menționată prevede:

„În sensul prezentei directive se aplică următoarele definiții:

[...]

5. «contract de vânzare» înseamnă orice contract în temeiul căruia comerciantul transferă sau se angajează să transfere proprietatea asupra unor bunuri către consumator, iar consumatorul plătește sau se angajează să plătească prețul acestora, inclusiv orice contract care are drept obiect atât bunuri, cât și servicii;
6. «contract de prestări de servicii» înseamnă orice contract, altul decât un contract de vânzare, în temeiul căruia comerciantul furnizează sau se angajează să furnizeze un serviciu consumatorului, iar acesta plătește sau se angajează să plătească prețul acestuia;
7. «contract la distanță» înseamnă orice contract încheiat între comerciant și consumator în cadrul unui sistem de vânzări sau de prestare de servicii la distanță organizat, fără prezența fizică simultană a comerciantului și a consumatorului, cu utilizarea exclusivă a unuia sau a mai multor mijloace de comunicare la distanță, până la și inclusiv în momentul în care este încheiat contractul;

[...]”

- 6 Articolul 3 din Directiva 2011/83 prevede:

„(1) Prezenta directivă se aplică, conform condițiilor și în limitele stabilite în dispozițiile sale, oricărui contract încheiat între un comerciant și un consumator. [...]

[...]

- (3) Prezenta directivă nu se aplică contractelor:

[...]

- (k) de prestare a unor servicii de transport de pasageri, cu excepția articolului 8 alineatul (2) și a articolelor 19 și 22;

[...]”

- 7 Articolul 6 din această directivă, intitulat „Cerințe de informare pentru contractele la distanță și cele negociate în afara spațiilor comerciale”, prevede:

„(1) Înainte ca un contract la distanță sau negociat în afara spațiilor comerciale sau orice ofertă similară să producă efecte obligatorii asupra consumatorului, comerciantul trebuie să îi furnizeze consumatorului următoarele informații în mod clar și inteligibil:

[...]

- (h) în cazul în care există un drept de retragere, condițiile, termenele și procedurile de exercitare a dreptului respectiv, în conformitate cu articolul 11 alineatul (1), precum și formularul tipizat de retragere, prezentat în anexa I partea B;

[...]”

- 8 Potrivit articolului 9 alineatul (1) din directiva menționată:

„Cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 16, consumatorul beneficiază de o perioadă de 14 zile pentru a se retrage dintr-un contract la distanță sau dintr-un contract negociat în afara spațiului comercial, fără a fi nevoit să justifice decizia de retragere și fără a suporta alte costuri decât cele prevăzute la articolul 13 alineatul (2) și la articolul 14.”

Dreptul german

- 9 Articolul 312 și următoarele din Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil) urmăresc transpunerea Directivei 2011/83 în dreptul german.
- 10 Potrivit articolului 312 din Codul civil:
- „(1) Dispozițiile capitolului 1 și 2 din prezentul subtitlu se aplică numai contractelor de consum [...] care privesc o prestație cu titlu oneros furnizată de comerciant.
- (2) Printre dispozițiile capitolului 1 și 2 din prezentul subtitlu, numai alineatele 1, 3, 4 și 6 ale articolului 312a sunt aplicabile următoarelor contracte:
- [...]
5. Contract de prestare a unor servicii de transport de pasageri.”
- 11 Articolul 312d din Codul civil, prin trimitere la articolul 246a din Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Legea de punere în aplicare a Codului civil), prevede că comerciantul este obligat, în cazul unui contract la distanță, printre altele, să informeze consumatorul, înainte ca acesta să își îndeplinească angajamentul contractual, cu privire la dreptul de retragere și să îi pună la dispoziție modelul de formular de retragere.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 12 DB Vertrieb, care face parte din grupul Deutsche Bahn AG, comercializează, ca intermediar al DB Fernverkehr AG, cardurile „*BahnCard 25*” și „*BahnCard 50*”. Acestea permit titularilor lor să obțină reduceri de 25 % sau de 50 % din prețul biletelor de tren ale DB Fernverkehr. Este posibilă comandarea online a „*BahnCard 25*”. Pe site-ul internet al DB Vertrieb nu este furnizată nicio informație referitoare la dreptul de retragere al consumatorului.
- 13 Verbraucherzentrale Berlin, o asociație pentru protecția consumatorilor, a formulat o acțiune având ca obiect obligarea DB Vertrieb să înceteze, în cadrul activităților sale comerciale, să propună respectivul card de reducere pe site-ul său internet, fără a furniza, înainte de angajamentul contractual al consumatorului, informațiile referitoare la dreptul de retragere de care dispune acesta din urmă, precum și modelul de formular de retragere corespunzător.
- 14 Prin hotărârea din 6 iulie 2017, instanța de prim grad de jurisdicție a respins acțiunea. Aceasta a apreciat că contractul în discuție în litigiul principal constituie un „contract de prestare a unor servicii de transport de pasageri”, în sensul articolului 312 alineatul 2 punctul 5 din Codul civil, care transpune articolul 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83. În temeiul acestor dispoziții, contractul menționat ar fi parțial exclus din domeniul de aplicare al acestei directive și, în aceste condiții, comerciantul nu ar fi obligat să informeze consumatorul cu privire la dreptul de retragere. Această instanță a arătat că furnizarea unui serviciu de transport unui pasager implică existența unei relații sinalagmatice cu prețul plătit în schimbul acestui serviciu, cardul de reducere conferind titularului său dreptul de a obține prestația în cauză la un preț redus.
- 15 Sesizată cu acest litigiu în apel, instanța de trimitere, Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Tribunalul Regional Superior din Frankfurt am Main, Germania) arată, mai întâi, că, în opinia sa, contractul în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al Directivei 2011/83, întrucât constituie un „contract de prestări de servicii”, în sensul articolului 2 punctul 6 din aceasta din urmă. Referindu-se la articolul 57 alineatul (1) TFUE, instanța de trimitere apreciază că sunt de asemenea acoperite de directiva menționată, ținând seama de modul de redactare și de finalitatea acesteia, serviciile furnizate

consumatorului care iau forma unui angajament sau a unui drept precum cel în discuție în litigiul principal, care permite consumatorului să achiziționeze ulterior titluri de transport de pasageri la un preț redus.

- 16 Această instanță amintește, în continuare, că articolul 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83 exclude parțial contractele de prestare a unor servicii de transport de pasageri din domeniul de aplicare al acestei directive, pentru motivul că, astfel cum se menționează în considerentul (27) al acesteia, contractele respective sunt reglementate de alte acte legislative ale Uniunii sau de o reglementare națională.
- 17 În această privință, instanța de trimitere consideră că, deși contractul în discuție în litigiul principal nu privește în mod direct un serviciu de transport de pasageri, ci constituie un „contract-cadru” care îi permite consumatorului să beneficieze de o reducere de preț la încheierea ulterioară a contractelor de transport de pasageri, el intră totuși în sfera noțiunii de „contracte de prestare a unor servicii de transport de pasageri”, în sensul articolului 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83. Astfel, în Hotărârea din 10 martie 2005, *easyCar* (C-336/03, denumită în continuare „Hotărârea *easyCar*”, EU:C:2005:150), Curtea ar fi interpretat în sens larg noțiunea de „[contracte] de furnizare de servicii de [...] transport”, care figurează la articolul 3 alineatul (2) din Directiva 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 1997 privind protecția consumatorilor cu privire la contractele la distanță (JO 1997, L 144, p. 19, Ediție specială, 15/vol. 4, p. 160), abrogată prin Directiva 2011/83.
- 18 Instanța de trimitere admite că domeniul de aplicare al Directivei 2011/83, în măsura în care se referă la noțiunea de „contracte de prestare a unor servicii de transport de pasageri”, este mai limitat. Cu toate acestea, nimic nu ar indica faptul că legiuitorul Uniunii ar fi dorit să restrângă domeniul de aplicare al articolului 3 alineatul (3) litera (k) din această directivă în raport cu cel al articolului 3 alineatul (2) din Directiva 97/7, astfel cum a fost interpretat de Curte în Hotărârea *easyCar*.
- 19 Instanța de trimitere consideră, în sfârșit, că faptul că condițiile referitoare la cardul de reducere în discuție în litigiul principal figurează în lista tarifelor și fac obiectul, conform articolului 12 alineatul 2 prima teză din *Allgemeines Eisenbahngesetz* (Legea generală privind căile ferate), al unui control al autorității de supraveghere competente ca parte integrantă a condițiilor generale de transport indică o excludere a contractului în discuție în litigiul principal din domeniul de aplicare al Directivei 2011/83, în conformitate cu articolul 3 alineatul (3) litera (k) din aceasta. Acest tip de contract ar fi, așadar, guvernat de dreptul național. Considerentul (27) al Directivei 2011/83 precizează că transportul de pasageri trebuie să fie exclus din domeniul de aplicare al acesteia din urmă, întrucât este deja reglementat, în cazul transporturilor publice, de o legislație națională.
- 20 În aceste condiții, *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Tribunalul Regional Superior din Frankfurt am Main) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 2 punctul 6 din Directiva [2011/83] trebuie interpretat în sensul că include de asemenea contractele prin intermediul cărora comerciantul nu este obligat în mod direct să furnizeze un serviciu, dar care îi dau consumatorului dreptul de a obține o reducere pentru serviciile solicitate în viitor?

În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

- 2) Excluderea din sfera de aplicare a «contractelor de prestare a unor servicii de transport de pasageri», prevăzută la articolul 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva [2011/83], trebuie interpretată în sensul că aceasta se aplică și situațiilor în care consumatorul nu primește în mod direct o prestație de transport în schimb, ci dreptul de a obține o reducere pentru contractele de servicii de transport pe care urmează să le încheie în viitor?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 21 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 punctul 6 din Directiva 2011/83 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „contract de prestări de servicii” include contractele având ca obiect acordarea către consumator a unei reduceri de preț la încheierea ulterioară a contractelor de transport de pasageri.
- 22 În această privință, trebuie amintit că noțiunea de „contract de prestări de servicii”, prevăzută la articolul 2 punctul 6 din această directivă, este definită în mod larg în sensul că corespunde „[oricărui] contract, altul decât un contract de vânzare, în temeiul căruia comerciantul furnizează sau se angajează să furnizeze un serviciu consumatorului, iar acesta plătește sau se angajează să plătească prețul acestuia”. Din modul de redactare a respectivei dispoziții rezultă că această noțiune trebuie înțeleasă în sensul că include toate contractele care nu intră sub incidența noțiunii de „contract de vânzare”.
- 23 Contractul în discuție în litigiul principal, care are ca obiect acordarea către consumator a unei reduceri de preț la achiziționarea ulterioară a unui titlu de transport, nu privește transferul proprietății asupra unor bunuri, în sensul articolului 2 punctul 5 din Directiva 2011/83. Prin urmare, acesta intră, în mod implicit, sub incidența noțiunii de „contract de prestări de servicii”, în sensul articolului 2 punctul 6 din această directivă.
- 24 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 2 punctul 6 din Directiva 2011/83 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „contract de prestări de servicii” include contractele având ca obiect acordarea către consumator a unei reduceri de preț la încheierea ulterioară de contracte de transport de pasageri.

Cu privire la a doua întrebare

- 25 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83 trebuie interpretat în sensul că intră sub incidența noțiunii de „contract de prestare a unor servicii de transport de pasageri” un contract având ca obiect acordarea către consumator a unei reduceri de preț la încheierea ulterioară a contractelor de transport de pasageri.
- 26 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie amintit, în primul rând, că, în temeiul articolului 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83, aceasta din urmă se aplică doar parțial contractelor de prestare a unor servicii de transport de pasageri, astfel încât consumatorii, părți la aceste contracte, nu dispun, printre altele, de un drept de retragere.
- 27 Or, reiese din jurisprudența Curții că, atunci când termenii care trebuie interpretați figurează într-o dispoziție care constituie o derogare de la un principiu sau, mai precis, de la norme de drept al Uniunii care urmăresc protecția consumatorilor, aceștia trebuie interpretați în mod strict (Hotărârea easyCar, punctul 21 și jurisprudența citată).
- 28 Prin urmare, articolul 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83, în măsura în care exclude parțial din domeniul de aplicare al acestei directive contractele de prestare a unor servicii de transport de pasageri, trebuie interpretat în mod strict.
- 29 În al doilea rând, trebuie amintit că Curtea a statuat că noțiunea de „[contracte] de furnizare de servicii de [...] transport”, prevăzută la articolul 3 alineatul (2) din Directiva 97/7, este mai largă decât noțiunea de „contracte de transport”, utilizată în mod curent în sistemele juridice ale statelor membre. Astfel, în

timp ce această din urmă noțiune privește numai transportul de pasageri și de mărfuri efectuat de transportator, noțiunea de „[contracte] de furnizare de servicii de [...] transport” poate privi ansamblul contractelor care reglementează servicii în materie de transporturi, inclusiv cele care implică o activitate care nu presupune, în sine, transportul clientului sau al bunurilor sale, dar care urmărește să îi permită acestuia din urmă să efectueze acest transport (a se vedea în acest sens Hotărârea easyCar, punctul 23).

- 30 În acest cadru, s-a considerat că, deși prestația furnizată în executarea unui contract de închiriere a unui vehicul nu constă în acțiunea de a deplasa persoane dintr-un loc în altul, ea are totuși ca obiect să pună la dispoziția consumatorului un mod de transport. Rezultă că un astfel de contract permite punerea la dispoziție a unui mijloc de transport de pasageri și intră în sfera noțiunii de „[contracte] de furnizare de servicii de [...] transport” (a se vedea în acest sens Hotărârea easyCar, punctele 26 și 27).
- 31 Curtea a statuat de asemenea că această interpretare a articolului 3 alineatul (2) din Directiva 97/7 este conformă cu obiectivul urmărit de aceasta din urmă, și anume stabilirea unei protecții a intereselor consumatorilor care utilizează mijloace de comunicare la distanță, dar și o protecție a intereselor furnizorilor anumitor servicii, pentru ca aceștia să nu sufere inconvenientele disproporționate legate de anularea, fără costuri sau motive, a unui serviciu care a dat naștere unei rezervări prealabile, ca urmare a unei retractări a consumatorului cu puțin timp înainte de data prevăzută pentru furnizarea acestui serviciu (a se vedea în acest sens Hotărârea easyCar, punctul 28).
- 32 În măsura în care dispozițiile articolului 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83 pot fi calificate ca fiind echivalente cu cele ale articolului 3 alineatul (2) din Directiva 97/7, interpretarea pe care Curtea a dat-o acestor din urmă dispoziții este valabilă și pentru primele (a se vedea prin analogie Hotărârea din 9 martie 2017, Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, punctul 31, și Hotărârea din 19 decembrie 2019, Darie, C-592/18, EU:C:2019:1140, punctul 29).
- 33 Prin urmare, trebuie să se constate că noțiunea de „contract de prestare a unor servicii de transport de pasageri”, prevăzută la articolul 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83, nu include contractul având ca obiect acordarea către consumator a unei reduceri de preț la încheierea ulterioară a contractelor de transport de pasageri.
- 34 Astfel, în primul rând, spre deosebire de contractul de închiriere a unui vehicul în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea easyCar, un contract având ca unic obiect acordarea către consumator a unui preț redus la încheierea ulterioară a unor contracte privind achiziționarea de titluri de transport nu urmărește în mod direct, ca atare, să permită realizarea unui transport de pasageri.
- 35 În al doilea rând, așa cum au arătat toate persoanele interesate care au prezentat observații în cadrul procedurii, un contract având ca obiect acordarea către consumator a unei reduceri de preț la încheierea ulterioară a unor contracte de transport de pasageri și un contract privind achiziționarea unui titlu de transport de pasageri constituie două contracte distincte din punct de vedere juridic unul de celălalt, astfel încât primul nu poate fi considerat ca fiind un contract legat în mod indisociabil de cel de al doilea. Sub acest aspect, achiziționarea unui card care îi permite titularului său să beneficieze de reduceri de preț la cumpărarea de titluri de transport nu implică în mod necesar încheierea ulterioară a unui contract având ca obiect transportul de pasageri ca atare.
- 36 În al treilea rând, astfel cum a arătat Comisia Europeană, existența unui drept de retragere, în temeiul articolului 9 din Directiva 2011/83, ca urmare a achiziționării unui card care permite să se beneficieze de o reducere de preț la cumpărarea ulterioară de titluri de transport de pasageri nu implică, pentru întreprinderea însărcinată cu transportul pasagerilor, inconveniente disproporționate asimilabile celor legate de exercitarea unui drept de retractare în cadrul unui contract privind închirierea unui vehicul, astfel cum au fost identificate în Hotărârea easyCar.

- 37 Astfel, în cazul în care nu a fost achiziționat niciun titlu de transport la un preț redus, consumatorul, în caz de retragere, percepe suma plătită, care corespunde prețului acestui card, și pierde dreptul de a beneficia de un preț redus la cumpărarea ulterioară de titluri de transport de pasageri. Pe de altă parte, în ipoteza în care un titlu de transport cu preț redus ar fi fost dobândit în cursul termenului de retragere, reiese din observațiile formulate în cadrul fazei orale a procedurii în fața Curții că ar fi posibil să se impună consumatorului plata diferenței dintre prețul titlului de transport corespunzător tarifului redus, care rezultă din utilizarea cardului de reducere, și prețul acestui titlu de transport corespunzător tarifului întreg.
- 38 Rezultă că un contract având ca obiect acordarea către consumator a unei reduceri de preț la încheierea ulterioară a unor contracte de transport de pasageri nu intră sub incidența excepției de la dreptul de retragere menționate în considerentul (49) al Directivei 2011/83 și care privește „[anumite] servicii în situația în care încheierea contractului implică rezervarea unor capacități pe care, în cazul exercitării dreptului de retragere, comerciantul poate să nu fie în măsură să le exploateze”.
- 39 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83 trebuie interpretat în sensul că un contract având ca obiect acordarea către consumator a unei reduceri de preț la încheierea ulterioară a unor contracte de transport de pasageri nu intră în sfera noțiunii de „contract de prestare a unor servicii de transport de pasageri” și, în consecință, intră în domeniul de aplicare al acestei directive, inclusiv al dispozițiilor acesteia referitoare la dreptul de retragere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 40 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

- 1) **Articolul 2 punctul 6 din Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului, trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „contract de prestări de servicii” include contractele având ca obiect acordarea către consumator a unei reduceri de preț la încheierea ulterioară de contracte de transport de pasageri.**
- 2) **Articolul 3 alineatul (3) litera (k) din Directiva 2011/83 trebuie interpretat în sensul că un contract având ca obiect acordarea către consumator a unei reduceri de preț la încheierea ulterioară a unor contracte de transport de pasageri nu intră în sfera noțiunii de „contract de prestare a unor servicii de transport de pasageri” și, în consecință, intră în domeniul de aplicare al acestei directive, inclusiv al dispozițiilor acesteia referitoare la dreptul de retragere.**

Semnături